

Анђа Бјелић, дипломирани библиотекар саветник
Илија Смиљанић, виши дипломирани библиотекар
Народна библиотека Ужице

УДК: 316.472.4
DOI: 10.7251/BSCSR1807096B

ИНСТАНТ ИНФОРМАЦИЈЕ, ИНСТАНТ ПРИЈАТЕЉИ И ВИРАЛНА СТВАРНОСТ

Festina lente-Пожури полако

Сажетак: Некада је била књига над књигама, данас је актуелна мрежа над мрежама – Интернет. Фејсбук, Твитер, Инстаграм, Линкидин, Гугл +, Јутјуб и слични сервиси, постали су глобална појава а свет претворили у глобално село. Брзина преношења информација и брисање географских баријера, као и стварање окружења у коме се сами себи највише допадамо, допринела је њиховом наглом ширењу. Зато су друштвене мреже најидеалнији медиј за комуникацију, забаву али и употребу и злоупотребу информација. Није свака информација валидна и не даје квантитет увек квалитет.

Библиотеке као ризница свеколиког знања унапређују своје пословање и путем друштвених мрежа. Садржаји које она постује морају бити у складу са њеном мисијом. Визуелне сензације које нуди Интернет свакако остављају јак утисак али трајно памћење даје само прави извор – књига.

Пропаганда да је Интернет доступан свима је само делимично тачна. Да би увек били у фокусу најновијих дешавања морате имати одговарајућу комуникациону опрему, која се непрекидно усавршава а то значи да је непрекидно морате обнављати (што баш није zgodно) и непрекидно се усавршавати у примени нових алата (што је добро). Ослањање само на један вид информација је недовољно. Први због површности (осим проверених научних информација), а други због спорости. Брзина је императив новог доба. Зато је проток информација у реалном времену допринео да друштвене мреже постану четврта најучесталија активност интернет корисника. Све то заједно довело је до епидемије виралности. Виралан пост је најновији идеал интернет корисника.

Кључне речи: Интернет, друштвене мреже, Фејсбук, Твитер, Инстаграм, Линкидин, Гугл +, Јутјуб, виралност.

Свет без мириса и укуса, библиотека без библиотекара, књига без корица, брод без кормилара... Ако мислите да је ово апокалиптична визија света, варате се. Свет не почиње

са нама, а још мање се завршава. Напротив, незадрживо иде даље. Да ли је то врли нови свет?

Свеобухватне информације везане за одређену тему своје изворно упориште имају у библиотеци. Било да је традиционална, виртуелна или хибридна, она је чворна тачка, квантум од кога се полази. Уосталом три су кључна феномена људске цивилизације: језик, писмо и библиотека. Стереотип да је библиотека храм знања и просвећености а библиотекар њен репрезент, свакако чини ону врсту корисног стереотипа који треба искористити.

Библиотека је динамичан и жив организам све док њени чланови активно учествују у њеном одржавању. То значи да еволутиван развој не заобилази ни библиотеке које морају ићи у корак са временом кога ће учинити својим савезником у мењању и прилагођавању услуга. Заједнички интерес доводи библиотекара у позицију активног учесника у процесу комуникације са својим корисницима.

Развијене библиотехнологије и дискурзивна знања омогућавају библиотекару да дође до релевантне, поуздане и употребљиве информације, коју ће ставити у службу корисника. Дељење информација је друштвени и етички чин који са собом носи одговорност, а то подразумева едукованог библиотекара који има свет о важности онога што ради. Јавне библиотеке су сервис свих грађана, приступна места отворена за све категорије корисника и као такве у служби општег добра.

Библиотеке као ризница свеколиког знања унапређују своје пословање и путем друштвених мрежа. Садржаји које она постује морају бити у складу са њеном мисијом. Визуелне сензације које нуди Интернет свакако остављају јак утисак али трајно памћење даје само прави извор - књига.

Данас је мултидисциплинарност незаобилазан елемент сваког колективног и индивидуалног ангажмана, захтевајући од учесника, у овом случају библиотекара, да

буду функционално образовани, темељни, радознали, тактични и што свестранији а свакако не – само формално образовани, недоречени, површни, незаинтересовани и наметљиви.

Некада је била књига над књигама, данас је актуелна мрежа над мрежама – Интернет. Фејсбук, Твитер, Инстаграм, Линкидин, Гугл +, Јутјуб и слични сервиси, постали су глобална појава, а свет су претворили у глобално село. Брзина преношења информација и брисање географских баријера, као и стварање окружења у коме се сами себи највише допадамо, допринела је њиховом наглом ширењу. Зато су друштвене мреже најидеалнији медиј за комуникацију, забаву али и употребу и злоупотребу информација. Није свака информација валидна и не даје квантитет увек квалитет.

Стереотип не мора нужно да има негативну конотацију, па тако пример корисног стереотипа да библиотекар пуно читају свакако треба искористити у циљу промовисања знања и читања. У том смислу и друштвене мреже могу допринети пословању библиотека. Информације на њима морају бити кратке, садржајне, занимљиве.

Нужност језичког и мисаоног економисања води до инстант информација које су саме по себи недовољне, али могу бити подстицајне за даља истраживања. Могућност интерактивног контакта библиотекара и корисника може дати корисне информације за обе стране али он мора бити и контролисан од стране библиотекара јер на пословном посту не смеју бити садржаји који нису примерени. Злоупотреба од стране корисника али и хакера, такође је могућа, а некада и извесна.

Инстант информације понекад воде до недовољне елоквентности, осиромашивања речника, рудиментисања говорничких вештина. Притом, хиперпродукција података води до хиперингласације поузданих информација. Сама чињеница да се сви подаци чувају у облаку на неком нама

недоступном месту које ми не можемо да контролишемо изазива подозривост и сумњу у злоупотребу података.

Ан Манген, професор норвешког Националног центра за читалачко образовање и истраживање, сматра да форма публикације игра битну улогу у њеном разумевању. Наше когнитивне способности форматиране су у односу на папир и просторну оријентацију – величину књиге, врсте слова, где се налази неки одломак...(Резултати тих истраживања објављени су у Њујоркеру).

Маријен Волф, директорица Центра за истраживање читања и језика при бостонском Универзитету Тафтс, сматра да би потпуно окретање дигиталном формату утицало на “процесе софистицираног разумевања” текста.

Међутим, навикама се учимо, а новије генерације, које се све више ослањају на високу технологију, морају наћи свој начин сналажења, памћења и разумевања.

Пропаганда да је Интернет доступан свима је само делимично тачна. Да би увек били у фокусу најновијих дешавања морате имати одговарајућу комуникациону опрему, која се непрекидно усавршава а то значи да је непрекидно морате обнављати (што баш није угодно) и непрекидно се усавршавати у примени нових алата (што је добро). Ослањање само на један вид информација је недовољно. Први због површности (осим проверених научних информација), а други због спорости. Брзина је императив новог доба. Зато је проток информација у реалном времену допринео да друштвене мреже постану четврта најучесталија активност интернет корисника.

Књига је симбол високе културе, а компјутер високе технологије. Комуникациона опремљеност није довољна за превазилажење друштвених неједнакости у образовању и знању. Све више се говори о школи без зидова, библиотеци без зидова, социјалној и дигиталној инклузији. Колико је прокламована, а колико реална зависи од тога колико је дубок јаз неједнакости.

Дигитална неједнакост је пре свега недостатак дигиталне и медијске писмености, критичког мишљења, немогућности набавке нове опреме због тога што старији модели не подржавају нове сервисе, али и заштите ауторских права.

Са друге стране могућности коришћења различитих интернет сервиса су све веће и непрекидно се шире. Дигитални маркетинг је нова икона успешног пословања.

Све то заједно довело је до епидемије виралности. Виралан пост је најновији идеал интернет корисника. У упутству за прављење виралног поста наведено је неколико кључних елемената који битно утичу на виралност поста. А то је: поделити нешто лично, циљати на емоције, користити актуелне вести, промовисати наградну игру, позивати на акцију и бирати најбољи тајминг за постовање. Важно је лајковати и шеровати што више, ширити информацију попут вируса, а о њиховој сазнајној, етичкој и моралној вредности се не дискутује. Зато ваљда и термин проточна култура у реалном времену (real-time streaming culture) најбоље говори и о њеном трајању.

Библиотека као антикласна институција, ако тако можемо да је назовемо, отворена је за све и свакога. Новим технологијама отвара врата друштву знања и у том смислу, с обзиром на доступност услуга, један је од битних фактора друштва у целини. Притом, не треба заборавити да коришћење нових сазнања не укида постојећа сазнања и трајне темеље засноване на претходним искуствима. То значи да не треба да вршимо еутаназiju струке у име брзине. Спој класичне и електронске библиотеке (хибридна библиотека) даје добитну комбинацију. *Festina lente.*

Литература

1. Кобек, Царет. Ја мрзим интернет. Београд, 2017
2. Ширки, Клеј. Ево, стижу сви: моћ организовања без организација, Београд, 2015
3. Милошевић, Милутин. Друштвене мреже у непрофитном сектору. Београд, 2014
4. <https://sara1908.wordpress.com/>
5. <http://www.digitalcommunicationsinstitute.com/seminar-upotreba-drustvenih-mreza-u-poslovne-svrhe/>
6. www.studijesavremenosti.org/.../digitalna-humanistika-i-avangardn.
7. <https://kliknibezbedno.wordpress.com/drustvene-mreze/>

INSTANT INFORMATION, INSTANT FRIENDS AND VIRAL REALITY

Abstract: Once, it used to be all about books, now it's all about networks-Internet. Facebook, Twitter, Instagram, LinkedIn, Google + and such, became global phenomenon and turned the world into global village. Speed of information exchange and overcoming of geographical barriers, as well as creating the environment in which we like ourselves the most, contributed to social media expansion. Therefore, social networks are ideal place for communication, fun, but also use and misuse of information. Not every information is valid and quantity doesn't always mean quality.

Library as a treasury of knowledge, uses social media to upgrade its work. The content that library posts has to be in line with its mission. Visual sensations that Internet offer surely make great impression, but in long term memory, there is only space for the real source- book.

Propaganda that Internet is available to everyone is only partly true. In order to always keep up with the news, you ought to have adequate equipment, which is always upgrading and that means you often have to change it (which is not convenient) and always keep up with the new tools (which is good). Relying only on one source of information is not enough. The first one-Internet, because of superficiality (except for verified scientific information), and the other one- book, because it's time-consuming.

Speed is an imperative of the new age. Therefore, the flow of information in the real time has contributed that social media become forth most common activity on the Internet. All that together led to viral epidemic. Viral post is the newest ideal of the Internet user.

Key words: Internet, social media, Facebook, Twitter, Instagram, LinkedIn, Google +, viral.